

ANTE BEŽEN

**ČASOPIS HRVATSKA VJERNOST – KRONIČAR IZGRADNJE
CRKVE HRVATSKIH MUČENIKA NA UDBINI I
HRVATSKOG MARTIROLOGIJA**

Ante Bežen
Sveučilište u Zagrebu
Učiteljski fakultet
Savska cesta 77
HR 10000 Zagreb

UDK: 050:26/27(497.5)
26/27:050(497.5)
Ostalo
Ur.: 2014-12-15

Časopis *Hrvatska vjernost* u vrijeme pisanja ovog članka navršava deset godina izlazenja. U pravilu je godišnjak, a do sada je izašlo 10 brojeva. Do br. 6/2010. bio je glasilo Crkve hrvatskih mučenika na Udbini, u izdanju Gospićko-senjske biskupije, a od br. 7/2011. glasilo je za hrvatski martirologij Komisije za hrvatski martirologij biskupskih konferencija Hrvatske i Bosne i Hercegovine koja je i njegov izdavač. Od biltenskog načina oblikovanja informacija razvio se u revijalni časopis koji njeguje više temeljnih vrsta publicističkog izražavanja: vijest, osvrt, izjavu, izvještaj, problemski članak, intervju, kroniku, reportažu, recenziju, biografiju, oglas i dr., a tu su i vrste specifične za vjerski tisak. Time postiže bogatstvo obavijesti i poticaja u svojoj posebnoj misiji u hrvatskoj Crkvi i društvu. Pokretanje i izlazenje časopisa omogućeno je inicijativama izlaganjem gospićko-senjskog biskupa Mile Bogovića koji je u njemu urednik i najmarljiviji autor.

Ključne riječi: *Hrvatska vjernost*, Crkva Hrvatskih mučenika na Udbini, hrvatski martirologij, Mile Bogović

Projekt Crkve Hrvatskih mučenika na Udbini, kao izvorna ideja i izvedba gospićko-senjskog biskupa Mile Bogovića, po svojem je nacionalnom značenju, složenosti i uključenosti brojnih crkvenih i javnih ustanova i ličnosti te zainteresiranih vjernika u Hrvatskoj i inozemstvu, nužno zahtijevao i svoj posebni način obavještavanja javnosti, znatno bogatiji i detaljniji od onoga koji se mogao očekivati od javnih medija. Početke Crkve Hrvatskih mučenika pratila je temeljitije *Vila Velebita*, glasilo istoimene Udruge Ličana u Zagrebu, čije je uredništvo od početka promicalo i pratilo ideju osnivanja Gospićko-senjske

biskupije i imenovanja prvog novovjekog "ličkog" biskupa, a potom i izgradnju same crkve na Udbini, kao najveće preporodne događaje za Liku, ali i cijelu Hrvatsku, u našoj novijoj povijesti. *Vila Velebita* objavila je svoje posebne brojeve u prigodi osnivanja Gospićko-senjske biskupije i imenovanja mons. Mile Bogovića njezinim prvim biskupom 2000., u povodu predstavljanja te ideje nakon što je papa Ivan Pavao II. blagoslovio kamen temeljac za crkvu 2004. te u povodu svečanosti polaganja kamena temeljca nove crkve 2006. na Udbini¹. No, kako su se razvijale aktivnosti vezane za izgradnju crkve, bilo je nužno o njima temeljito i redovito informirati javnost zbog javnosti rada, ali i objavljivanja svih bitnih informacija o tome na jednome mjestu. Biskup Mile Bogović uočio je tu potrebu i odlučio osnovati posebno glasilo Crkve Hrvatskih mučenika, što je i učinio pokretanjem časopisa *Hrvatska vjernost* čiji je prvi broj izašao u prosincu 2006. godine.

Uzme li se 2006. godina početnom godinom izlaženja, god. 2014. navršilo se devet godina od pokretanja časopisa i u tom je vremenu izašlo ukupno 10 brojeva. Časopis je dakle pratio izgradnju Crkve Hrvatskih mučenika od čijeg se početka do 2014. također navršilo devet godina. U tom razdoblju časopis se razvio od početnog biltenskog glasila do rubriciranog specijalističkog revijalnog izdanja za pitanja hrvatskog martirologija. Iako se do sada zapravo objavljivao samo jedan broj godišnje, časopis ima revijalni a ne znanstveni profil zbog veće pristupačnosti širim vjerničkim slojevima naroda, mada zadržava potpunu ozbiljnost istinitog informiranja i komentiranja. To je vidljivo i u žanrovskoj i sadržajnoj analizi do sada objavljenih brojeva *Hrvatske vjernosti* koja je provedena u ovom članku. Sadržaj časopisa analiziran je po tri osnova kriterija: rubriciranost (tj. svrstavanje tekstova u profilirane rubrike i podrubrike koje izražavaju svrhu njegova postojanja), žanrovska obilježja priloga (kod čega je uzeta u obzir teorija žanrova u novinarstvu jer je revijalno izdanje bliže novinarskom nego znanstvenom diskursu) i sam sadržaj priloga (koji određuje kategoriziranje priloga izvan stalnih i povremenih rubrika). Zbog zadovoljavanja sva tri kriterija dva su priloga navedena dva puta u različitim kategorijama.

Naziv, svrha, ritam izlaženja i uredništvo časopisa

Evo kako biskup Mile Bogović u uvodniku prvog broja *Hrvatske vjernosti* objašnjava izbor naziva časopisa: "Tražeći najpogodniji naslov za glasilo Crkve hrvatskih mučenika, ovaj nam se učinio najboljim. Biti vjeran spasonosni je vez u objavi Isusa Krista kojim se pali čovjek može dignuti do vrhunca svojih dometa, do vječne sreće u krilu očevu... Kada govorimo o *hrvatskoj vjernosti*, mislimo na

¹ Vidi: *Vila Velebita* 1 (93), srpanj-rujan 2000; 7 (99), lipanj 2004; 9 (101), travanj 2006.

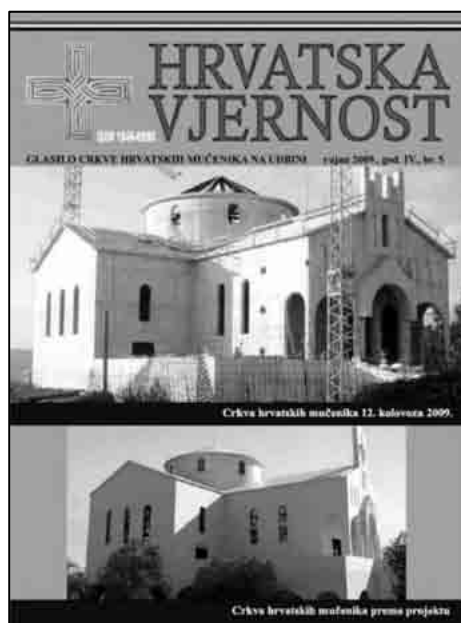
sve Hrvate, u domovini i inozemstvu, ali ne samo na njih. Mislimo i na sve pripadnike drugih naroda koji su na ovim prostorima dali svjedočanstvo svoje vjere i čovjekoljublja prema svojim suvremenicima i prema onima koji će na ovim prostorima živjeti poslije njih."²

U dosadašnjem životu časopisa dva su razdoblja. Prvo traje od početka izlaženja 2006. do 2010. godine. U njemu je *Hrvatska vjernost* bila *glasilo Crkve hrvatskih mučenika na Udbini* (6 brojeva, 5 godina izlaženja). U tom razdoblju njezin sadržaj se ograničava na informacije o izgradnji crkve s još ponekim tekstom vezanim za žrtve i mučenike. Temeljni tekstovi bili su izvješća o proslavi Dana hrvatskih mučenika na Udbini, kronologija zbivanja vezanih za izgradnju crkve te popis darovatelja s novčanim iznosima. Nakon što je crkva građevinski završena, *Hrvatska vjernost* ulazi u drugo razdoblje svoga izlaženja i postaje *časopis za hrvatski martirologij*. Za takvim se časopisom, naime, pojavila potreba nakon osnivanja Komisije za hrvatski martirologij biskupskih konferencija Hrvatske i BiH dok su se informacijske potrebe projekta Crkve hrvatskih mučenika smanjile njezinim građevinskim završetkom i blagoslovom 11. rujna 2010. Temeljni tekstovi u časopisu sada u vezani za djelovanje Komisije biskupskih konferencija RH i BiH, čiji je predsjednik biskup Mile Bogović. Komisija službeno postaje izdavač časopisa od 2013. godine. Časopis i dalje donosi opširne izvještaje o godišnjim proslavama Dana Hrvatskih mučenika i kronologiju zbivanja u vezi s crkvom na Udbini, ali i tekstove o znanstvenim istraživanjima, skupovima i izdanjima o problematici hrvatskog martirologija.

Prvi broj *Hrvatske vjernosti* izašao je u prosincu 2006. na 20 stranica. Nakon toga izašli su sljedeći brojevi: travanj 2007. (16 stranica), prosinac 2007. (20 stranica), rujna 2008. (44 stranice), rujna 2009. (44 stranice), prosinac 2010. (48 stranica), prosinac 2011. (48 stranica), kolovoz 2012. (56 stranica), kolovoz 2013. (48 stranica), kolovoz 2014. (60 stranica).

Časopis dakle u pravilu izlazi jednom godišnje, mada u njegovu impresumu stoji da je povremenik. Samo su god. 2007. izašla dva broja u jednoj godini, a razlog tomu je što se te godine održavao u Ciboninu tornju u Zagrebu prvi veliki koncert potpore izgradnji crkve na Udbini pa je broj u travnju te godine bio posvećen tome događaju uoči Uskrsa, donoseći program koncerta. Vrijeme izlaska svakog broja vezano je za proslavu Dana Hrvatskih mučenika na Udbini koji se premještao od dana Krbavske bitke 9. rujna i bliskih nadnevaka na početku izlaženja do sadašnje posljednje subote u mjesecu kolovozu koja slijedi nakon Europskog dana sjećanja na žrtve totalitarnih sustava 23. kolovoza.

² M. BOGOVIĆ, 2006,4.

Sl. 1. Naslovnice časopisa *Hrvatska vjernost*, brojevi: 1/2006, 4/2008, 5/2009, 7/2011, 8/2012 i 10/2014. godine

Sl. 2. Mons. dr. Mile Bogović predstavlja 10. broj časopisa *Hrvatska vjernost* i ostala izdanja, Gospić, 2014. (foto-arhiva: Gospićko-senjska biskupija)

Sl. 3. Prvo Uredništvo časopisa *Hrvatska vjernost* od osnutka časopisa 2006. (zdesna): fra Draženko Tomić, dr. sc. Mile Bogović, dr. sc. Ante Bežen i prof. Zvonko Ranogajec, Gospić, 2006. (foto-arhiva: Gospićko-senjska biskupija)

Osnivanjem časopisa biskup Mile Bogović uzeo je i odgovornost glavnog i odgovornog urednika, a članovi uredništva, navedeni u prvom broju, bili su: dr. sc. Ante Bežen (Zagreb), Zvonko Ranogajec, prof. (Ogulin) i mr. sc. Draženko Tomić (Gospić, tajnik). Osnivač i izdavač časopisa je Biskupija gospićko-senjska. Biskup je dužnost glavnog i odgovornog urednika obavljao u prva tri broja *Hrvatske vjernosti*. Od četvrtoga broja biskupovom odlukom razdvajaju se dužnosti glavnog urednika i odgovornog urednika. Biskup Bogović ostaje odgovorni urednik, dok dužnost glavnog urednika preuzima prof. dr. sc. Ante Bežen. Nakon što je 31. listopada 2011. dogovorena nova koncepcija *Hrvatske vjernosti*, po kojoj časopis postaje glasilo Komisije biskupskih konferencija Hrvatske i Bosne i Hercegovine za hrvatski martirologij, mijenja se i sastav uredništva. Mons. Mile Bogović ostaje odgovornim urednikom, a dr. sc. Ante Bežen glavnim urednikom. U uredništvo ulaze dr. sc. Ivo Balukčić, svećenik Vrhbosanske nadbiskupije, i dr. sc. Mario Jareb, povjesničar. Novo uredništvo konstituirano je u prostoru Hrvatske biskupske konferencije 10. srpnja 2012. Nakon iznenadne smrti dra Ive Balukčića 27. listopada 2012. u uredništvo su imenovani dr. sc. Anto Orlovac, svećenik Banjolučke biskupije, te novoimenovani župnik i čuvar svetišta Crkve Hrvatskih mučenika na Udbini mr. sc. Tomislav Rogić.

Uredništvo je radilo tako da su plan broja dogovorno donosili glavni i odgovorni urednik, a članovi uredništva obavljali su dogovorene zadaće u oblikovanju članaka i prikupljanju podataka. Tekstovi u časopisu oblikovani su kao žanrovi novinarskog izraza s obzirom na revijalnu koncepciju časopisa koja je bila najprikladnija za njegovu svrhu. Tako u časopisu čitamo vijesti, osvrti, izjave, izvještaje, problemske članke, intervjue, govore, kronike, reportaže, recenzije, biografije, oglase i dr. vrste, a zastupljene su vrste specifične za vjerski tisak kao što su blagdanske čestitke i propovijedi.

Tematika i rubrike

Tematika časopisa tijekom cijelog njegova dosadašnjeg izlaženja može se svrstati u dvije osnovne skupine, vidljive i u podnaslovu časopisa: Crkva Hrvatskih mučenika na Udbini i hrvatski martirologij. Od broja 7 (2011.), kad je časopis od glasila Crkve Hrvatskih mučenika postao časopis za hrvatski martirologij, to su i dvije glavne stalne rubrike časopisa. Cjelokupna je tematika raspoređena u stalne i povremene rubrike, a ima i mnogo članaka izvan rubrika.

STALNE RUBRIKE

Uvodnik glavnog urednika. U do sada objavljenim brojevima glavni urednici napisali su sljedeće uvodnike:

Mile Bogović: "Hrvatskom vjernošću" potičemo vjernost Bogu i domovini (br. 1/2006), Vjernost i izdaja (2/2007), Budite jaki u svakom poniženju (3/2007, božićna čestitka)

Mile Bogović i Ante Bežen: Zahvalnost i vjernost kao program (4/2008)

Ante Bežen: Crkva je pod krovom, širimo njezine poruke (5/2009), Sve dublje u srcu naroda (6/2010), Kultura poštovanja mučeništva i žrtve u hrvatskom narodu (7/2011), Povratak jugokomunističkih mjerila za žrtve (8/2012), Udbina i prikrivena Udba (9/2013), Udbina i/ili Srb (10/2014).

Proslava Dana Hrvatskih mučenika na Udbini. Svi brojevi donose detaljne izvještaje o prethodnoj proslavi Dana Hrvatskih mučenika na Udbini. Izvještaje su pisali Zvonko Ranogajec za 2006. i 2009., Draženko Tomić (D.T.) za 2007., 2008., 2010. I 2011., Mile Bogović (mb) za 2012., 2013., 2014. Izvještaji o proslavi Dana Hrvatskih mučenika sastoje se u pravilu od sljedećih dijelova:

- Trodnevnica prije proslave
- Izvještaj o proslavi

Sl. 4. Drugi sastav Uredništva časopisa *Hrvatska vjernost* od 2011. godine (zdesna): dr. sc. Ante Bežen, dr. sc. Mile Bogović, dr. sc. Ivo Balukčić, dr.sc.Mario Jareb, Gospić, 2011. (foto-arhiva: Gospićko-senjska biskupija)

- Pozdrav biskupa domaćina mons. Mile Bogovića
- Propovijed predvoditelja misnog slavlja
- Obraćanje predstavnika Županije ličko-senjske i Hrvatskoga sabora
- Zahvala biskupa domaćina mons. Mile Bogovića.

Predvoditelji misnog slavlja, čije su propovijedi objavljene u *Hrvatskoj vjernosti* (uz njihova imena nalaze se naslovi propovijedi objavljeni u *Hrvatskoj vjernosti* koje je dao urednik) te govornici iz društveno-političkog života bili su:

9. rujna 2006. Ante Ivas, šibenski biskup: Poruke krvave Krbave

Govornici: Milan Jurković, župan ličko-senjski

Emil Tomljanović, saborski zastupnik i izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora

9. rujna 2007. Ivan Devčić, nadbiskupi metropolit riječki

Govornici: Darko Milinović, potpredsjednik Hrvatskoga sabora

Milan Jurković, župan ličko-senjski

13. rujna 2008. Želimir Puljić, nadbiskup zadarski

Govornici: Luka Bebić, predsjednik Hrvatskoga sabora

Milan Jurković, župan ličko-senjski

12. rujna 2009. Slobodan Štambuk, biskup hvarsko-bračko-viški: Crkva naše sloge i pomirbe

Govornici: Josip Friščić, potpredsjednik Hrvatskoga sabora

Milan Jurković, župan ličko-senjski

11. rujna 2010. Vinko Puljić, kardinal i nadbiskup vrhbosanski: Čuvajmo sjećanje na one na čijoj baštini živimo

Govornici: Luka Bebić, predsjednik Hrvatskoga sabora

Milan Jurković, župan ličko-senjski

10. rujna 2011. Josip Bozanić, kardinal i nadbiskup zagrebački: Nacionalni spomen na žrtve fašizma, nacizma i komunizma

Govornici: Luka Bebić, predsjednik Hrvatskoga sabora

Milan Jurković, župan ličko-senjski

Nakon što je CHM posvećena, nisu više za Dan hrvatskih mučenika nikome slane pozivnice niti su nakon mise bili govori predsjednika (predstavnik) Hrvatskog sabora i Ličko-senjske županije, kako je to bilo prije.

25. kolovoza 2012. Egidio Živković, biskup Železnog (Gradišće u Austriji): Pogled s Udbine puca sve do vječnosti.

31. kolovoza 2013. Nikola Eterović, nadbiskup pri Svetoj Stolic: Svi moramo i možemo biti svakodnevní mučenici

30. kolovoza 2014. Vlado Košić, biskup sisački: Aktualno hrvatsko mučeništvo događa se u Vukovaru

Članci u povodu obilježavanja Dana Hrvatskih mučenika:

Motoristi branitelji donose novo spomen-kamenje (Na Dan Hrvatskih mučenika), HV br. 4/2008., str. 40.

"Po staza naših starih" (Hodočašće tragovima pradjedova od Udbine do Gradišća), HV br. 9/2013., str. 29 -30.

Mons. Tomislav Rogić: Moja prva godina na Udbini, HV br. 9/2013., str. 31-32.

Kronika izgradnje Crkve Hrvatskih mučenika na Udbini. Rubrika se nalazi u svakom broju časopisa i donosi informacije o važnijim zbivanjima vezanima za Crkvu Hrvatskih mučenika na Udbini i njezinu izgradnju, posjete poznatijih pojedinaca i skupna vjernika te druge događaje. Svaki broj objavljuje informacije o zbivanjima između dva posljednja broja. Informacije su oblikovale zadužene osobe u biskupskom ordinarijatu i Crkvi Hrvatskih mučenika na Udbini.

Popis darovatelja za izgradnju Crkve Hrvatskih mučenika na Udbini. Objavljuje se u svakom broju i donosi detaljne informacije o darovima vjernika, državnih ustanova i poduzeća iz Hrvatske i inozemstva za izgradnju Crkve Hrvatskih mučenika u razdobljima između dva broja.

Hrvatski martirologij je rubrika uvedena od br. 8 časopisa. Sastoji se od sljedećih stalnih podrubrika:

- **Aktivnosti Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij.** Rubrika objavljuje informacije o sjednicama Komisije.

- **Kronika Komisije za hrvatski martirologij.** Rubrika objavljuje kratke informacije o zbivanjima u vezi s hrvatskim martirologijem u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini te u drugim zemljama.

U okviru rubrike Hrvatski martirologij objavljeno je više članaka s tom tematikom izvan podrubrika. Navodimo najvažnije:

- Sustavno istraživanje žrtava (Osnovana Komisija za hrvatski martirologij Hrvatske biskupske konferencije (HV br. 7/2011.)

- Osnovan Ured Republike Hrvatske za žrtve komunističkih zločina (Hrvatski sabor donio zakon o grobovima žrtava komunizma) HV br. 7/2011., str. 36 – 37.

- Hrvatski mučenici i žrtve iz vremena komunističke vladavine (sažeti pregled s Međunarodnog znanstvenog skupa u Zagrebu 25. i 26. travnja 2012. Sadrži uvodno izlaganje i sažetke izlaganja i izvješća svih sudionika (53). (HV br. 8/2012.)

- Žrtvoslovna kronika Bosne i Hercegovine (HV br.8/2012.)

- Kolokvij o žrtvama Drugog svjetskog rata u Vrhbosanskoj nadbiskupiji (HV br. 8/2012.)

- Hrvatski mučenici i žrtve iz vremena komunističke vladavine (prikaz zbornika radova) (HV br. 9/2013.)

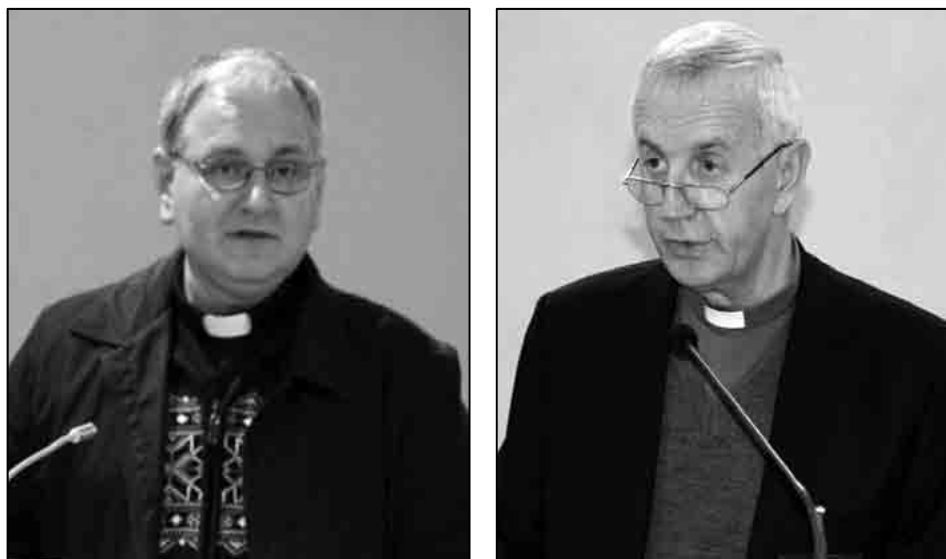
- Zakon o istraživanju, uređenju i održavanju vojnih groblja, groblja žrtava Drugog svjetskog rata i poslijeratnog razdoblja (izvadci) (HV br. 9/2013.)

- Mučeništvo i mučenički trag(ovi) u hrvatskoj prošlosti – najava skupa (HV br.9/2013., str.15 – 16)

- Međunarodni znanstveni skup "Mučeništvo i mučenički tragovi kroz hrvatsku prošlost" (HV br. 10/2014.)

- Upute o iskapanju posmrtnih ostataka žrtava iz Drugog svjetskog rata i poraća (HV br.10/2014.)

Vijesti iz vice/postalatura. Rubrika je uvedena u br. 7/2011. i donosi vijesti iz vice/postalatura, tj. ureda za vođenje postupka proglašenja blaženim i svetim osoba iz redova hrvatskoga naroda. Objavljeni su tekstovi o blaženicima Alojziju Stepincu, Drinskim mučenicama, Žarki Ivasić, Miroslavu Bulešiću, Dominiku Baraču, fra Leu Petroviću i 65 subraće hercegovačkih franjevaca.

Sl. 5. Mr. sc. Tomislav Rogić i dr. sc. Anto Orlovac u Uredništvu su od 2013. godine, Gospić, 2013. (foto-arhiva: Gospićko-senjska biskupija)

Kalendar Crkve Hrvatskih mučenika na Udbini. Kalendar se objavljuje svake godine za Dan Hrvatskih mučenika za sljedeću kalendarsku godinu, i to kao zidni višelisni i jednolisni. Svaki put tema višelisnog kalendara od 12 stranica je vezana za vjeru i mučeništvo. Teme kalendara, objavljene u *Hrvatskoj vjernosti* jesu (za neke kalendare u časopisu su, kad je to omogućavao raspoloživi prostor, objavljeni cjeloviti tekstovi i fotografije):

God. 2007. **Mučenički sjaj na licu Hrvatske** (povijesni događaji najveće patnje hrvatskoga naroda) (HV br. 1/2006.)

God. 2008. **Hrvatski mučenici** (stradanje Hrvata u Drugom svjetskom ratu i poraču)(HV br. 3/2007.)

God. 2009. **Hrvatski križevi – simboli** (dvanaest križeva karakterističnih za crkvu u hrvatskoj povijesti) (HVbr. 4/2008.)

God. 2010. **Poruke mučenika** (dvanaest poruka kroz povijest) (HV br. 5/2009.) – cjeloviti tekst kalendara

God. 2011. **Dvanaest poruka hrvatskih mučenika** (poruke konkretnih dvanaest hrvatskih mučenika HV (br. 6/2010) – cjeloviti tekst kalendara

God. 2012. **Pape i Hrvati** (dvanaest najvažnijih papa za hrvatski narod tijekom povijesti) (HV br. 7/2011.) – cjeloviti tekst kalendara

God.2013. **Iseljena Hrvatska** (dvanaest prikaza Hrvata u iseljeništvu (HV br. 8/2012.)

God. 2014. **Govor Crkve Hrvatskih mučenika** (dvanaest motiva Crkve koji su najznačajniji za njezinu poruku) (HV br. 9/2013.)

God. 2015. **12 oproštajnih pisama hrvatskih mučenika zavjeru i dom** (fotografije i oproštajna pisma) (HV 10/2014.) – cjeloviti tekst kalendara

POVREMENE RUBRIKE

Što još treba završiti iz projekta Svetišta Hrvatskih mučenika na Udbini. Rubrika je pokrenuta u br. 9/2013. kako bi se u nekoliko nastavaka osmislili dijelovi oko Crkve Hrvatskih mučenika i u blizini nje koji bi trebali s njom činiti jedinstvenu cjelinu svetišta. Do sada su objavljeni sljedeći prijedlozi:

1. Ante Pađen: Spomen-park hrvatskih mučenika, HV br. 9/2013.
2. Ivan Vukić: Svehrvatski grob na Udbini, HV br.10/2014.

Pišu nam čitatelji. Rubrika donosi pisma čitatelja *Hrvatske vjernosti* s njihovim dojmovima i mišljenjima o Crkvi Hrvatskih mučenika na Udbini i aktivnostima koje su poduzimali u vezi s tim. Pisma su objavljena u brojevima: HV 2/2007. (prijedlog uvrštavanja mučenika Bijelih Hrvata, žrtava masovnog pokolja na dan sv. Waclava 28.rujna 995. godine u Libicama, Bijela Hrvatska), te u brojevima HV br. 5/2009, 6/2010., 7/2011.

Nova izdanja. U ovoj rubrici pojavljuju se prikazi novoizašlih knjiga i drugih izdanja o žrtvama i mučeništvu u hrvatskom narodu te knjiga iz crkvene povijesti, kao i prilozi bibliografiji radova za hrvatski martirologij. Do sada su izašli prikazi i popisi sljedećih knjiga:

Andelko Mijatović : Bitka na Krbavskom polju, Školska knjiga, Zagreb, 2005. HV br. 5/2009, str. 37 (tekst: Mile Bogović)

Film "Lika" Jakova Sedlara, HV br. 5/2008.,str. 19.

Mile Bogović: Žao mi je naroda, Zagreb, Alfa, 2010. HV 6/2010, str. 28.

Hrvatski mučenici i žrtve iz vremena komunističke vladavine (zbornik radova sa znanstvenog skupa), Hrvatska biskupska konferencija i Glas Koncila, Zagreb 2013. HV 9/2013. (tekst: Mate Rupčić)

Josip Pavičić (ur.): Dossier Boričevac, Zagreb, Naklada P.I.P, 2012, HV 10/2014, str.41 (tekst: Nevenka Nekić)

Andrija Hebrang: Zločini nad civilima u srpsko-crnogorskoj agresiji na Republiku Hrvatsku, Zagreb – Zadar,2013, HV 10/2014, str. 44 (tekst: izvodi iz recenzija: Ivica Kostović, Tihomir Dujmović, Mile Bogović)

Mile Bogović: Lika i njezina crkva u prošlosti i sadašnjosti, Gospić, 2014, HV 10/2014 (tekst: Anđelko Kaćunko)

Nuncij D'Errico predao biskupu poruku pape Franje (U Gospiću predstavljena najnovija knjiga biskupa Bogovića), HV br. 10/2014. (tekst: Zvonko Ranogajec)

Prilozi bibliografiji radova za hrvatski martirologij, HV br.9/2013, str.44; br. 11/2015, str. 60.

Tematski brojevi

Neke su teme za problematiku Crkve Hrvatskih mučenika i hrvatski martirologij imale osobito važno značenje pa stoga u pojedinim brojevima dominiraju, iako ti brojevi sadrže i stalne ili neke povremene rubrike. To su sljedeće teme:

Promjena projekta Crkve hrvatskih mučenika. Tema je iznimno važna za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika jer se, zbog primjedaba na koncepciju i snjome vezane nepredviđene troškove, odustalo od projekta arhitekta Nikole Bašića koji je prihvaćen na javnom natječaju te je izrađen novi projekt po uzoru na starohrvatsku crkvu sv. Križa u Ninu. Toj temi posvećen je broj 4/2018. *Hrvatske vjernosti*. Prilozi o toj temi su sljedeći:

- Mons. Marin Srakić, predsjednik Hrvatske biskupske konferencije (intervju): Jednodušna potpora izgradnji Crkve Hrvatskih mučenika na Udbini (intervjuirao Ante Bežen), str. 4-6

- Mons. Mile Bogović, biskup gospićko-senjski: Crkva povijesnog kontinuiteta i jasnih poruka (Zašto je promijenjen projekt Crkve Hrvatskih mučenika na Udbini), str. 7-11

- Pismo biskupa Mile Bogovića arhitektu Nikoli Bašiću, str. 12-13

- Ante Bežen: Biskupova ideja i arhitektova priča (Javne reakcije na promjenu projekta Crkve Hrvatskih mučenika), str. 14-15

- Kakvu crkvu i svetište gradimo (Što sadrži projekt svetišta na Udbini) (redakcijski tekst)

- Upravna, nadzorna i stručna tijela Akcije za izgradnju Crkve Hrvatskih mučenika na Udbini (popis i fotografije članova Glavnog odbora, Izvršnog odbora, Nadzornog odbora, Odbora za istraživanje i prezentaciju povijesnih spomenika stare Krbave i Udbine, Odbor za promidžbu i medije)

- Prihvaćena promjena projekta (Sjednica Glavnog odbora za izgradnju Crkve Hrvatskih mučenika na Udbini, str. 22

- Tomislav Stanković i Zvonko Jugović: Jasna simbolika i poruka, prilagođenost klimatskim uvjetima (Očima izvođača radova), str. 22-23

Hrvatski mučenici i žrtve iz vremena komunističke vladavine (Međunarodni znanstveni skup održanu Zagrebu 25. i 26. travnja 2012.) Tema ima osobito značenje za hrvatski martirologij jer je takav skup o toj temi održan prvi put, a na njemu su sudjelovali eminentni znanstvenici koji istražuju tu problematiku, političari koji se njome bave te izvjestitelji iz svih nad/biskupija, redovničkih i drugih zajednica i postulatora.

Uvodno izlaganje podnio je mons. Mile Bogović, predsjednik Komisije HBK i BiH za hrvatski martirologij. Skup su prigodnim govorima pozdravili: mons. Marin Srakić, predsjednik Hrvatske biskupske konferencije; mons. Tomo Vukšić, predstavnik Biskupske konferencije BiH; Andrija Hebrang, predsjednik Upravnog vijeća Državnog ureda za pronalaženje, obilježavanje i održavanje grobova žrtava komunističkih zločina nakon Drugog svjetskog rata; Jasna Turkalj, ravnateljica Hrvatskog instituta za povijest (suorganizator skupa); Vlado Šakić, ravnatelj Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar iz Zagreba (suorganizator skupa); mons. Nikola Eterović, tajnik Biskupske sinode u Rimu; Lojze Peterle, član Europskog parlamenta i kardinal Josip Bozanić, zagrebački nadbiskup i metropolit. Ostala uvodna izlaganja podnijeli su: Jure Krišto, Josip Jurčević, Miroslav Akmadža, Tomislav Jonjić, Mile Lasić, Mitja Ferenc, Tomislav Anić, Vladimir Geiger i Tomo Vukšić. Slijedila su izvješća po pojedinim nad/biskupijama i zajednicama. Sažetci svih izlaganja objavljeni su u broju HV 8/2012., str. 3-38.

Prilozi izvan rubrika

Intervjui

Hrvatska vjernost povremeno objavljuje intervjue s poznatim osobama, angažiranima po javnoj ulozi ili osobno, u prikazivanju i istraživanju hrvatskih žrtava i mučenika, ako je to relevantno za pristup uredništva. Objavljeni su ovi intervjui:

Mons. dr. sc. Marin Srakić: *Jednodušna potpora izgradnji Crkve Hrvatskih mučenika na Udbini*, HV. br. 4/2008., str. 4 – 6. Razgovor je obavio Ante Bežen, a organiziran je u povodu rasprave o projektu Crkve hrvatskih mučenika, jer je Glavni odbor na prijedlog biskupa Bogovića odustao od projekta Nikole Bašića koji je pobijedio na natječaju, i opredijelio se za projekt po uzoru na crkvicu sv. Križa u Ninu. Mons. Srakić, koji je i predsjednik HBK-a pa po tome i supredsjedatelj Glavnog odbora za izgradnju Crkve Hrvatskih mučenika, u potpunosti je podržao novi projekt.

Marko Perković Thompson: *Crkva naučava temeljne vrednote o kojima pjevam*, HV,4/2008, str. 30. Razgovor s poznatim pjevačem o okolnosti da je

pokrenuo izgradnju crkve u svom rodnom mjestu Čavoglavama koja je također posvećena hrvatskim mučenicima.

Dr. sc. Andrija Hebrang: *Vladajući krugovi sustavno sprječavaju utvrđivanje žrtava komunizma u Hrvatskoj i štite zločince*, HV br. 9/2013., str. 17- 20. Pitanja je postavilo uredništvo HV-a. Cilj je razgovora bio da javnost od najkompetentnijeg čovjeka u državnim strukturama za istraživanje žrtava komunizma dobije pravu sliku o aktualnom stanju tih nastojanja, s obzirom na činjenicu da je SDP-ova vlada promijenila zakon o žrtvama komunizma i ukinula neovisni ured koji se time bavio. Razgovor je zamišljen kao prvi u novoj rubrici u kojoj će se u sljedećim brojevima HV-a objaviti i razgovori i s drugim istaknutim javnim radnicima koji se bave žrtvama i mučeništvom.

Autorski tekstovi izvan rubrika i tematskih brojeva

U *Hrvatskoj vjernosti* objavljeno je više vrijednih autorskih tekstova izvan redovnih i povremenih rubrika o problematici koju časopis prati:

Mr. sc. Tanja Kolak: *Promemorija sa sastanka Pododbora za istraživanje i prezentaciju povijesnih spomenika stare Krbave i Udbine*, HV br. 2/2007.

Mr. sc. Tatjana Kolak: *Arheološki lokaliteti i istraživanja na Udbini*, HV br. 4/2008., str. 31 – 33.

Ivan Pešut: *Projekt CHM donosi Udbini nove razvojne mogućnosti* (riječ predsjednika općine Udbina), HV br.5/2009., str. 17

Mirko Dragičević: *Nove spoznaje o životu ljudi do 18. stoljeća* (Arheološko istraživanje Krbavske katedrale i Udbinske tvrđave), HV br. 5/2009., str. 23

Prof. dr. sc. Ante Bežen: *Žrtva i mučeništvo kao odgojna tema* (Crkva Hrvatskih mučenika i znanost –pedagoški pogled), HV br. 5/2009., str. 32 – 33.

Prof. dr. sc. Majda Rijavec: *Zašto trebamo opraštati* (Crkva Hrvatskih mučenika i znanost – psihološki pogled), HV br. 5/2009., str. 34 – 35)

Vesna Starešina: *Masovna grobišta na Medvednici i na području Velike Gorice*, HV br. 8/2012., str. 51.

Kuzma Kovačić: *Oltarni reljef*, br. 10/2014., str. 27.

Intelektualne tribine

Biskup Mile Bogović organizirao je više tribina o smislu izgradnje Crkve Hrvatskih mučenika i porukama koje ona šalje, a sudjelovali su ugledni hrvatski intelektualci. Prva takva tribina bili su Gospićki razgovori, a slijedile su ove, zabilježene u *Hrvatskoj vjernosti*:

"Tri čiste" o sadašnjoj hrvatskoj stvarnosti (Intelektualci o suvremenim problemima društva i Crkvi Hrvatskih mučenika). Odgovore na dva pitanja

uredništva dali su: Jure Bogdan, Josip Jurčević, Drago Šimundža i Zdravko Tomac. HV br. 4/2008., str. 26 – 29.

Udbinski razgovori oslobodi i pobjedi (Poziv biskupa Mile Bogovića na raspravu o tome što donose sloboda i pobjeda, u povodu 1700. obljetnice Milanskog edikta kojim je legalizirano kršćanstvo), HV br. 9/2013. str. 33.

Mile Bogović: *S/udbinski razgovori o pobjedi i slobodi*. (Prikaz tribine održane pod istim naslovom na Udbini 9. rujna 2013. Sudjelovali: Mile Bogović – uvodničar i još 12 sudionika: Stjepan Baloban, Ante Bežen, Ivan Badrožić, Gordan Črpić, Ivan Devčić, Vlatko Dugalić, Josip Grbac, Hrvoje Hitrec, Jure Krišto, Tonči Matulić, Ivan Miklenić, Ivan Rogić. Br. 10/2014., HV str. 28 – 31.

Poruke hrvatskih biskupa

U povodu izgradnje Crkve Hrvatskih mučenika i Dana Hrvatskih mučenika na Udbini hrvatski biskupi uputili su vjernicima više poslanica:

Nacionalna vrijednost crkve na Udbini (poruka hrvatskih biskupa za Dan hrvatskih mučenika 2006.), HV br. 1/2006., str. 5.

Prikupljanje priloga za Crkvu Hrvatskih mučenika na Udbini (pismo voditeljima hrvatskih katoličkih /hrvatskih misijskih zajednica u inozemstvu, potpisali biskupi Mile Bogović i Želimir Puljić te don Ante Kutleša, ravnatelj dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu), HV br. 3/2007., str. 2.

Poruka biskupa HBK povodom godišnje proslave 9. rujna 2007. na Udbini, HV br. 3/2007., str. 3.

Hrvatska biskupska konferencija: *Poruka u povodu Dana Hrvatskih mučenika na Udbini 13. rujna 2008. i gradnje Crkve Hrvatskih mučenika na Udbini*, HV br. 4/2008., str. 2.

Zalog budućnosti (poruka biskupa HBK u povodu proslave Dana hrvatskih mučenika na Udbini), HV br. 5/2009., str. 4.

Poruka naših biskupa prigodom Dana Hrvatskih mučenika i posvete Crkve Hrvatskih mučenika na Udbini (10. rujna 2011.), HV br. 7/2011., str. 3.

Propovijedi, prijedlozi i čestitke biskupa Mile Bogovića

Biskup gospičko-senjki Mile Bogović, osim što je uključen u brojne rubrike, tematske brojeve i tribine u *Hrvatskoj vjernosti*, objavio je u časopisu više propovijedi, čestitaka u povodu blagdana i prijedloga za pojedine akcije:

Božić ukazuje na važnost ljubavi i vjernosti (čestitka za Božić 2006.), HV br. 1/2006., str. 2.

470. obljetnica smrti Petra Kružića (1537.-2007.) (propovijed na Trsatu 2007.), HV br. 2/2007., str. 5.

Budite jaki u svakom poniženju (čestitka za Božić 2007.), HV br. 3/2007., str. 2.

Mons. Mile Bogović: *Krbavski križ – simbol raseljene Hrvatske*, HV br. 5/2009., str.13 – 14.

"On za nas trpi čim se rodi" (čestitka za Božić 2010.), HV br. 6/2010.)

Mile Bogović: *Izgradimo "svehrvatski grob"* (Kako iskazati dostojanstveni i civilizacijski pijetet neznanim žrtvama?), HV br. 6/2010.,str. 30 – 32.

Božić – polazište za bolji svijet (božićna čestitka za 2011.) HV br. 7/2011.

Tematska cjelina Srb, Boričevac, Brotnja

Zbog posebnog značenja za martirologij Like u Drugom svjetskom ratu i nakon njega te za suprotstavljena tumačenja povijesnih zbivanja u Srbu, gdje antifašisti slave početak ustanka protiv fašizma 27. srpnja 1941. zanemarujući stradanja Boričevca i Brotnje koje su "ustanici" ubrzo razorili pobivši i prognavši hrvatsko stanovništvo, ovu je tematiku *Hrvatska vjernost* pratila u nekoliko brojeva. Izdajamo je stoga kao posebnu sadržajnu cjelinu.

Uporno se čuva komunistička povijest Srba i Boričevca (Obilježena obljetnica stradanja Boričevca u Drugom svjetskom ratu) HV br. 9/2013., str. 42 - 43

Mile Bogović: *Boričevac – katedra životne mudrosti* (propovijed u Boričevcu 27.srpnja 2013.) HV br. 9/2013.

Slave "ustanak" u Srbu usprkos strahotama Boričevca i Brotnje (Utvrđene žrtve zločina u Brotnji –Donji Lapac) (preuzeto s mrežne stranice *Lika online*), HV br. 10/2014., str. 15 – 17

Kako uskladiti raštimanu naciju i državu? (Misa u spomen na žrtve Boričevca i Brotnje, propovijed biskupa Mile Bogovića), HV br. 10/2014., str. 18-19.

Skupovi potpore izgradnji Crkve Hrvatskih mučenika na Udbini

Hrvatska vjernost izvijestila je o više glazbenih, sportskih i obrazovnih skupova potpore Crkvi Hrvatskih mučenika. Glazbenim i sportskim skupovima prikupljala se i materijalna pomoć za izgradnju crkve na Udbini:

Izvođači na koncertu potpore Crkvi hrvatskih mučenika na Udbini, HV br. 2/2007. (ovaj broj HV izašao je uoči koncerta u Ciboni 2007. radi donošenja podataka o pjevačima sudionicima koncerta).

Draženko Tomić: *Učitelji o žrtvi i mučeništvu* (stručni skup učitelja u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje), HV br. 4/2008., str. 34.

Draženko Tomić: *Glazbenici pridonose izgradnji crkve na Udbini* (uskrсни koncert u Ciboni), HV br. 4/2008., str. 38.

Draženko Tomić: *Tenisači Marin Čilić i Mario Ančić za CHM*, HV br. 5/2009., str. 28 – 29.

Draženko Tomić: *Koncert "Uskrs u Ciboni"*, HV br. 5/2009., str. 30-31.

Fotoreportaža

Građevina puna simbolike (fotoreportaža s gradilišta na Udbini), HV br. 5/2009., str. 4 – 6.

Preneseno iz drugih medija

Kravata i marama s motivom CHM i grba (razgovor s g. Boškom Keranovićem, autorom suvenira "Penkala", o inicijativi za izradu unikatnih kravata i marama posvećenih Gospičko-senjskoj biskupiji, razgovarala Ivana Perkovac, emitirano u emisiji Mostovi Hrvatskoga radija 11. srpnja 2007), HV, br. 3/2007, str. 10 – 11.

Sadašnji projekt CHM ima potporu među umjetnicima i u narodu (preneseno s portala Križ života koji je tekst objavio 24.studenoga 2008.), HV br. 5/2009.,str. 15 -16.

Slave "ustanak" u Srbu usprkos strahotama Boričevca i Brotnje (Utvrđene žrtve zločina u Brotnji –Donji Lapac) (preuzeto s mrežne stranice *Lika online*, objavljeno 25.srpnja 2014.), br. HV 10/2014., str. 15 – 17.

Neraspoređeno

Zavjet hrvatskih izbjeglica: *Podignuti križ na Velebitu* (otkriće iz prošlosti hrvatskih stradanja), HV br. 5/2009., str. 18.

Poziv Raguzima (odziv iz Hercegovine), HV br. 6/2010., str. 40.

Pjesme hrvatskim mučenicima. Pjesme s motivom hrvatskih mučenika objavili su: Ante Nadomir Tadić Šutra: *Hrvatski uznici*, Mile Prpa: *Oda Hrvatskim mučenicima*, Irma Dadić: *Neka vječno živi naša dična zemlja Hrvatska*. HV br. 7/2011. str. 25.

"Neka naši mučenici čuvaju i blagoslove naš hrvatski narod" (Iz Knjige dojmova u Crkvi hrvatskih mučenika),br. 10/2014. str. 32.

Ante Bežen: *Dosljedno u službi Crkve i hrvatskoga naroda* (Uz obljetnice biskupa Mile Bogovića), br. 10/2014., str. 56.

Hrvatska vjernost izlazi u bojama u formatu A4. Časopis su do11. broja tiskali Birotisak iz Zagreba, PAN iz Zagreba te OG-grafika iz Ogulina. Poslove

grafičkog urednika obavljali su u različitim brojevima Draženko Tomić, služba KK Cibona, Vjenceslav Vrbanec, Ivan Nekić, pripremu su obavili Solidarizam iz Zagreba, Draženko Tomić, Ivan Nekić, OG-grafika Ogulin, a lekturu s. Robertina Medven. Za izdavača je do br. 8 potpisan vel. Nikola Turkalj, a zatim mons. Mile Bogović. Časopis izlazi u nakladi od 5 do 10 tisuća primjeraka po broju, a cijena pojedinog primjerka je 10 kuna. Rad članova uredništva u časopisu u cijelosti je dobrovoljan, a podmiruju se troškovi samo za tisak.

Zaključak

Časopis *Hrvatska vjernost* već deset godina prati razvoj dvaju značajnih zbivanja u Crkvi u Hrvata – izgradnju Crkve Hrvatskih mučenika na Udbini i istraživanja i osmišljavanje hrvatskoga martirologija, odnosno žrtvoslova za vjeru i domovinu u hrvatskom narodu. Zbog toga je nezamjenjiv informator o tim zbivanjima, mada izlazi tek jednom godišnje. Time je zaslužio i ovu prigodnu bibliografsko-sadržajnu analizu kako bi se pokazalo bogatstvo i raznolikost njegova sadržaja. Časopis je započeo s biltenskim pristupom, ali je s vremenom dobio strukturu i sadržaj glasila koje ne samo informira, nego i analizira i ocjenjuje značajne događaje iz područja koje pokriva s gledišta kršćanskih i domoljubnih vrijednosti. Tako neprestano pojašnjava i širi ideju poštovanja i zahvalnosti prema žrtvama i mučenicima kao snažnom motivu hrvatskoga duhovnog preporoda nakon dugotrajnog razdoblja vladavine komunističkog sustava, čiji se utjecaj osjeća i četvrt stoljeća nakon oslobođenja Hrvatske. U uređivanju časopisa, koji ima profil revijalne tiskovine, primjenjuju se pravila novinarsko-uredničke struke, prikladna za ovakvu vrstu izdanja. Svoj nastanak i opstanak časopis zahvaljuje gospićko-senjskom biskupu Mili Bogoviću koji ga je osnovao i o njemu pomno brine cijelo vrijeme izlaženja, zajedno s članovima uredništva koje je također sam izabrao. U tom je smislu *Hrvatska vjernost* ne samo pouzdanim izvorom informacija o nastajanju Crkve Hrvatskih mučenika i hrvatskom martologiju u posljednjih deset godina, nego i svjedokom rasta Gospićko-senjske biskupije i njezina prvog biskupa do njihovih već danas nedvojbenih povijesnih zasluga ne samo za prostor biskupije nego i za cijelu Hrvatsku.

Literatura i izvori

Uvod u novinarstvo, (Shery Richiardi, Stjepan Malović ur.) , Izvori, Zagreb, 1996.

Hrvatska vjernost, glasilo Crkve Hrvatskih mučenika na Udbini, 1-6, Gospićko-senjska biskupija, Gospić, 2006- 2010.

Hrvatska vjernost, časopis za hrvatski martirologij, br. 7-10, Komisija HBK i BK BiH za hrvatski martirologij, Gospić, 2007-2014.

THE JOURNAL *HRVATSKA VJERNOST (CROATIAN FAITH)* – CHRONOLOGIST OF THE BUILDING OF THE CHURCH OF CROATIAN MARTYRS IN UDBINA AND CROATIAN MARTYROLOGY

Summary

At the time of writing this article the journal *Hrvatska vjernost (Croatian Faith)* celebrated its tenth year of publication. As a rule it is an annual publication and 10 issues have been issued to date. Until issue 6/2010 it was bulletin of the Church of Croatian Martyrs in Udbina, published by the Gospić-Senj diocese, and from issue 7/2011 it was the bulletin for the Commission of Croatian Martyrology for the Croatian martyrology bishops' conferences of Croatia and Bosnia and Hercegovina who was also its publisher. From a bulletin method of shaping information it developed into a revue magazine which nurtures many fundamental kinds of publicist expression: news, review, statement, investigation, problem page, interview, chronicle, report, critique, biography, advertising and so on, and there are also specific types for religious press. This achieves a wealth of information and encouragement in its specific mission within the Croatian church and society. The launch and publication of the magazine was made possible by the initiatives of the Gospić-Senj bishop Mile Bogović who is its editor and hardest working writer.

Keywords: Hrvatska vjernost, Croatian faith, Church of Croatian Martyrs in Udbina, Croatian martyrology, Mile Bogović